

БӨЛІМ: АШЫҚ САБАҚТАР

«Өлмейтұғын артында сөз қалдырған» атты әдеби шығармашылық кешті Абай Құнанбаевтің 175 жылЖАРИЯЛАНДЫ
06.11.2020СІЛТЕМЕ
<https://bilimgger.kz/84444/>

1. Күз туралы видео көрсетіледі

-Шығарма жаза алмай қиналып отырған 5 — сынып оқушысы. Теледидар қарап отырған атасы, қолында газет.

Теледидардан дауыс: Абайдың «Қыс» өлеңінен үзінді оқылады:

Ақ киімді, денелі, ақ сақалды,

Соқыр, мылқау, танымас тірі жанды.

Үсті — басы - ақ қырау, түсі суық,

Басқан жері сықырлап келіп қалды...

Немересі қаламын тастай сала атасының қасына келіп:

— Мен бұл өлеңді білемін, ата! Кеше ғана ана тілі сабағынан өткен болатынбыз. Абайдың өлеңі.

Атасы:

— «Өткірдің жүзі, кестенің бізі, өрнегін сендей сала алмас» (немересіне жақындай түсіп).

Иә, бұл - Абайдың жазған өлеңі. Қатал табиғаттың сүреңін тамаша суреттеген. Сен біледі екенсің. Ендеше Абайдың кім екенін білетін шығарсың.

— Иә, бірақ толық білмеймін.

— Олай болса, ендігі жерде Абайды «Абай атам», «Абай атаның өлеңі» деп сөйле. Ол өте данышпан кісі, бүкіл қазақтың Абайы ғой. Оны білмеген адам қазақ емес.

Атасы:

— Абай туралы көп дерек айтсам, тыңдар ма едің, балам?

Немересі:

— Иә, сіз оны көрдіңіз бе? Ол туралы қайдан білесіз?

Атасы:

— Жүр, балам. Мен сені бір жақсы кешке алып барайын. Дәл сол Абай атаң туралы, жүре ғой ! (Ертіп алып, шығып кетеді).

2. Эстафета: Қ.К. Тоқаевтың бізге жолдаған Абай атамның 175 жылдығына орай ұлы ақынның өлеңдерінен үзінді оқу эстафетасын зор құрметпен қабыл алдық.

1 ведущий:

Әсемпаз болма әрнеге,
Өнерпаз болсаң, арқалан.
Сен де — бір кірпіш, дүниеге
Кетігін тап та, бар қалан!

Қайрат пен ақыл жол табар
Қашқанға да, қуғанға.
Әділет, шапқат кімде бар,
Сол жарасар туғанға.

2 ведущий:

Желсіз түнде жарық ай
Сәулесі суда дірілдеп
Ауылдың жаны терең сай
Тасыған өзен күрілдеп

1 ведущий:

«Алдағы жылы Абай Құнанбаевтың туғанына 175 жыл толады. Осы айтулы күні біз тұтас ел болып, мемлекеттік деңгейде атап өтуіміз керек. Біз үшін бұл мерейтойдың маңызы ерекше. Тарихи күнді ақыл-парасатпен, салиқалы деңгейде өткізуге баса мән беру керек» дей келе президент Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев Абай Құнанбайұлының 175 жылдық мерейтойын жоғары деңгейде мерекелеу туралы жарлыққа қол қойды.

Құрметті оқушылар, ұстаздар! Қазақтың бір туар ұлдарының бірі, данышпан ақын, Абай Құнанбайұлының 175 жылдық шығармашылығына арналған «Өлмейтұғын артында сөз қалдырған...» атты әдеби шығармашылық кешке қош келдіңіздер!

2 ведущий:

Абай Құнанбаев великий поэт казахского народа, философ, композитор, ювелирный мастер художественного слова, просветитель, мыслитель, общественный деятель, основоположник казахской письменной литературы и её первый классик, реформатор культуры в духе сближения с русской и европейской культуры. Мы собрались ,чтобы выразить вечную непреходящую любовь немеркнущей памяти своему самому славному сыну и мудрейшему наставнику

Дети рассказывают наизусть:

Через века, Абай, мы слышим твоё
К нему обращаемся снова и снова.
Оно знакомо с самых ранних лет,
В нём на вопросы ищем мы ответ.
Оно нас призывает к разуму, добру,
Быть нетерпимым к подлости и злу,
Порядочность и честь свою хранить,
И всей душою Родину любить.

Мы на природу смотрим твоим взглядом,
Ты учишь: "Любоваться ею надо!
Зимою, летом, осенью, весною
Она нас радует своею красотой".
Нет, не напрасно на земле ты жил,
Верным словом народу родному служил.
И хоть недругов было не счесть у тебя,
Неотступно о правде писал ты всегда.
И пусть молоды мы и порою несмелы,
Рассуждаем о многом пока неумело,
Но, шагая к вершине жизненной новой,
Через века, акын, мы слышим твоё слово

1 ведущий:

Балалар, Абай атамиз туралы керемет өлеңнен кейін, менің сендерге бір сұрақ қойғым келіп тұр. Абай Құнанбаев туралы не білесіңдер? Абай атамизды кім деп танимыз? (Балалардың жауабын тыңдау)

Абай атамиз туралы айта беру артық емес. Бір қарағанда таныс тақырып, таныс бейне секілденгенмен ол туралы білетіміз тым аз-ау. Ұлылықтың сырына қанық болғымыз келсе Абай әлемін шарлап қайталық. Бір сәт экранға назар аударайық (бейнежазба материалы)

Балалар, Абай атамиздың өмірі мен шығармашылығы туралы қызықты да, маңызды мәліметтер алдық деп ойлаймын.

2 ведущий:

Вот ребята, фильм вы посмотрели познакомились с биографией Абая Кунанбаева, так же у нас в библиотеке есть о нем книги, энциклопедия, стихи, слова назидания.

1 ведущий:

Абай еңбегі әлемнің көптеген тілдеріне аударылған, олардың ішінде орыс, қытай, татар, ағылшын, француз, неміс және т.б. Жалпы Абай атамиздың жазған өлеңдерінің саны 170-ке жуық. Ақын өлең жазуды 10 жасында («Кім екен деп келіп ем түйе қуған...») деп бастаған екен. Абайдың жазған өлеңдері барлық тақырыпты қамтыған. Ақынның жылдың төрт мезгілі туралы жазылған өлеңдері бейнеті мен азабы мол мал баққан шаруаны, баянсыз көшпелі ауылды көрсететін сұлу шығармалары болып табылады. Келесі бір топ өлеңдер шоғыры табиғат лирикасына арналады, қабыл алыңыздар.

Дети рассказывают наизусть:

Стихотворения Абая о природе на казахском и русском языках.

Весна

Как весенней порою шумят тополя!

Ходит ветер, цветочною пылью пыля.

Все живое обласкано солнцем степным,
Словно мать и отец, рада наша земля.
На весеннем кочевье аулы сошлись,
В общей радости родственники обнялись,
А знакомые просто , шутя и смеясь,
Обо всем толковать по душам принялись.
Верблюжонка верблюдица громко зовет,
Блеют овцы, в кустах птичий гомон встает,
Мотыльки — над травой и в ветвях тополей,
Заглядевшихся в светлое зеркало вод.
Осень
Косяком потянулись на юг журавли.
Караваны верблюдов под ними прошли,
А в аулах- уныние и тишина.
Смех, веселые игры остались вдали.
Дуют ветры, становится все холодней,
Стужа мучает и стариков и детей.
Псы голодные ловят мышей полевых,
Не найдя как, бывало, объедков, костей.
Ветер пыль поднимает- над степью черно,
Осень, сыро. Но так уж заведено,-
Плох обычай!- нельзя разжигать очага.
В наших юртах теперь неуютно, темно
Зима.
Белобородый, в белой одежде старик
Глух и нем ко всему и ко всем без разбора,
Белый иней на нем и по виду суров,
По скрипучему снегу ступает упорно.
Дышит лютым морозом, сковавшим простор,
Старый сват, не зима, разгулявшись на славу.
Тучу шапкой одел набекрень, впопыхах,
И от стужи покрылся румянцем лукавым.
Облаками ресницы легли на глаза.
Головой шевельнет- снег завалит за пояс.
Забушует от злости, как сильный буран,
Шестикрылая юрта выходит из строя.
Лето.
Июль — середина лета.
Степная нива на диво.
Подснежники в ярком цвете,

И там, где резвиться река,
Аул встает на рассвете,
И в травах крупные крупы
Едва заметны при ржанье, табун утоливший жажду,
Стоит, затаив дыханье.

1 ведущий:

Абай тек ақын, аудармашы ғана емес, музыкант, қазақ халық музыкасының терең білгірі және нәзік бағалаушысы болған. Абайдың музыкалық мұрасы Қазақ ұлттық өнер тарихында ерекше орын алады.

Абай — сазгер. Оның көп өлеңдері, өз әнімен тараған 30 — дан астам әні бар, «Май түні, Торы жорға, Абайдың желдірмесі» атты 3 күйі бар. Бүгінгі таңда нотаға түскен, орындалып жүрген классикалық туындылар.

Келесі кезекте Абайдың «Торы жорға» күйінің желісімен биші балаларды ортаға шақырамыз.

(оқушылар биледі)

1 ведущий:

Абай Құнанбаев бірнеше тілді біліп, Лермонтов, Крыловтың шығармаларын қазақ тіліне аударды. Әсіресе Крыловты аударуды ұнатты. Абай – әдебиеттегі шебер аударма жасаудың үлгісін көрсетті. 70 — 80 шақты аудармалары өзге тілден дәл, нақ аударылған.

Қазақ тіліне И.А. Крыловтың бір қатар шығармаларын аударды. Соның ішінде қазір біз «Қарға мен Түлкі» мысалын тамашалап көрейік.

Боқтықта талтаңдап,
Жан-жаққа жалтаңдап,
Бір қарға жүр еді.
Бір жатқан ірімшік
Көзіне түседі,
Көңілі өседі.
Алып ұшып барды да,
Қонды бір биік ағашқа.
Үлкен олжа емес пе
Ірімшік деген қарны ашқан?
Бір жеп алып, шүкірлік
Қылайын деп аллаға,
Тұмсығында ірімшік,
Ойланып қарап тұр еді,
Бір қу түлкі сорына
Жақын жерде жүр еді,
Ішіне сақтап қулығын,

Ептеп барып барлайды,
Бұлғақтатып құйрығын,
Қарғаның көзін алдайды.
Тәтті тілмен, тәтті үнмен
Сөйлесуге айналды:
«Қарағым, не еткен сұлу ең!»-
Деп таңырқап таңданды,-
«Не еткен мойын, не еткен көз,
Осыдан артық дейсің бе
Ертегі қылып айтқан сөз?
Қалайша біткен, япырмай,
Мұрныңыз бен жүніңіз!
Періштенің үніндей
Деп ойлаймын үніңіз.
Осы көрікпен, мынандай жүнмен,
Әншілігің белгілі,
Ұялмай, қалқам, бір сайра,
Біз де алалық үлгіні.
Құс төресі біздерге
Сіз боларсыз бір күні».
Басы айналды қарғаның
Сұмның айтқан сөзіне.
Қуанғаннан бөртініп,
Бір мастық кірді өзіне.
Өзіне біткен өңешін
Аямастан қарқ етті,
Ірімшік жерге салп етті,
Іс бітті, қу кетті
(Қойылым қойылды)

2 ведущий:

: Великим наследием Абая являются «Слова назидания» или «Книга слов» которые были написаны Абаем в пожилом возрасте — фундаментальное произведение великого казахского акына, которое состоит из 45 кратких притч и философских трактатов.

Абай написал «Слова назидания» на склоне лет, уже познав искушения власти и тяготы земных дел, признание народа и потерю близких. В этом произведении он размышляет о смысле жизни, даёт советы молодёжи, разоблачает человеческие пороки, пропагандирует высоконравственные качества человека. «Слова...» написаны просто, доступно и интересно. Это плод многочисленных дум, волнений и благородных душевных порывов. Образный язык, искренность поэта, его человечность, высокая

устремленность, могучая мудрость ставят «Слова назидания» в ряд гениальных литературных памятников человечества. Труд Абая переведён на многие языки мира, среди которых русский, немецкий, китайский, французский таджикский и другие.

Сценка : 17 қара сөзі. (Показывают дети)

Воля, Разум и Сердце обратились однажды к Науке, чтоб разрешить спор: кто из них важнее.

Воля сказала: «Эй, Наука, ты ведь знаешь, без меня ничто не достигает совершенства: чтобы познать тебя, надо упорно учиться, а без меня этого не сделать; служить Всевышнему, поклоняясь ему, не ведая покоя, можно только с моей помощью. Нельзя, если меня нет, добиться в жизни богатства, мастерства, уважения, карьеры. Разве не я оберегаю людей от мелких страстей и держу их в узде, не я ли предостерегаю их от греха, зависти, соблазнов, не я ли помогаю им собраться и в последнюю минуту удержаться на грани пропасти? Как могут спорить со мной эти двое?»

Разум сказал: «Только я способен распознать, какое из твоих слов полезно и какое пагубно, будь то в земной или загробной жизни. Только мне дано постигнуть твой язык. Без меня не избежать зла, не найти выгоды, не постичь знаний. Почему эти двое спорят со мной? На что они годятся без меня?»

Сердце сказал: «Я — владыка человеческого тела. Кровь идет из меня, душа обитает во мне, без меня жизнь невысказима. Я лишаю сна, заставляю ворочаться тех, кто лежит в мягкой постели, вынуждаю их думать о бедных, не имеющих крова, мерзнущих и голодающих. По моей воле младшие почитают взрослых и снисходительны к меньшим. Но люди не стараются сберечь меня в чистоте и от этого страдают сами. Будь я чистым, не стал бы я делать различия между людьми. Я восторгаюсь добродетелью, я восстаю против зла и насилия. Самолюбие, совесть, милосердие, доброта — все исходит от меня. На что годятся эти двое без меня? Как они смеют спорить со мной?»

Выслушав их, Наука ответила:

«Воля, ты все верно сказала. В тебе еще много достоинств, о которых ты не упомянула. Ничего нельзя достигнуть без твоего участия. Но ведь в тебе таится и жестокость, равная твоей силе. Ты тверда в служении добру, но не меньшую твердость проявляешь и в служении злу. Вот что плохо в тебе.

Разум! И ты прав. Без тебя невозможно добиться в жизни чего-либо. Благодаря тебе мы узнаем о создателе, посвящены в тайны двух миров. Но это не предел твоих возможностей. Лукавство и коварство тоже творения твоих рук. И добрый, и злой опираются на тебя, ты верно служишь и тому, и другому. Вот в чем твой изъян.

Моя задача — помирить вас. Хорошо бы повелителем и вершителем в этом споре явилось Сердце.

Разум! У тебя множество путей-тропинок. Сердце не может следовать по каждой из них. Оно не только радуется твоим добрым замыслам, но и сопутствует тебе в них с охотой. Но оно не последует за тобой, если ты замыслил недоброе, и даже отстранится от тебя с брезгливостью.

Воля! В тебе много силы и мужества, но и тебя Сердце способно удержать. Оно не станет препятствовать в деле благоразумном, но в деле ненужном повяжет тебя по рукам.

Вам следует объединиться и во всем повиноваться Сердцу. Если вы все трое мирно уживетесь в одном человеке, то прахом с его ног можно будет исцелять незрячих. Не найдете согласия, я отдам предпочтение Сердцу. Береги в себе человечность. Всевышний судит о нас по этому признаку. Так сказано и в писаниях» — сказала Наука.

Шағын көрініс

Тыныштық. Абай өлең жазып отыр.

Есіктен досы Ербол кірді.

Ербол:

-Абай досым, тағы өлең жазып отырмысың?!

Шаршаның ғой... Бір сәт демалсаңшы.

Абай: Ербол, тыңдашы (ыңылдап)

Көзімнің қарасы,

Көңілімнің санасы.

Бітпейді іштегі,

Ғашықтың жарасы.

Ербол. Абай неткен әдемі ән! Ғажап, жаңа ән, жаңа өлең! Тамаша! Абай, осы әнді жастарға тыңдатсақ қайтеді!

Абай (басын изеп): Жарайды.

Ән: «Көзімнің қарасы»

Ата мен баласы:

-Балам, қалай Абай кеші ұнады ма?

-Ата, қатты ұнады, енді мені Абай туралы театрға апаршы

-Театрға да барамыз балам

Ән: «Көзімнің қарасы» (в исполнении воспитателя школы)

1 ведущий:

Сегодня имя Абая для многих людей на всех континентах стоит вровень с именами Шекспира, Гете, Пушкина и Мольера. Благодаря его произведениям, казахский народ прошел путь из пустынных веков прошлого к светлому будущему.

2 ведущий:

Абай атамиздың мерейтойын тойлаудың бұл тек басы десек болады. Абай Әлемін бүкіл дүниеге таратушы кемеңгер Ұлы Мұхтар Әуезов «Мен Абай тереңінен шөміштеп қана іштім» деген екен.

Абай әлемі- ұлы қазына, біз тек ақын шығармашылығының аз ғана бөлігін қамтуға мүмкіндік алдық. Абай шығармашылығы осымен тоқталмайды. Біз өз сабақтарымызда әлі тағы да тереңірек жалғастырамыз. «Өлмейтұғын артында сөз қалдырған» атты әдеби шығармашылық кешті көріп тамашалағандарыңызға алғысымыз мол.

Қатысушыларға үлкен рахмет!

1 ведущий:

Мы заканчиваем наш литературный вечер.

Мы с вами живем в свободном Казахстане, мы обрели свободу, и каждый из нас, должен не уронить чести, не разочаровать тех, кто судит о нас по Абаю. А чтобы не разрушить это представление о нас с вами, читайте Абая, учитесь у него высокой культуре и не позабудьте уроков добра и человечности, которые нам преподавал Мастер слова.

В нашей библиотеке сформирована коллекция книг, которая познакомит вас с творчеством, с жизнью и деятельностью замечательного поэта — просветителя Абая Кунанбаева. Эти книги представлены на нашей книжной выставке.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.